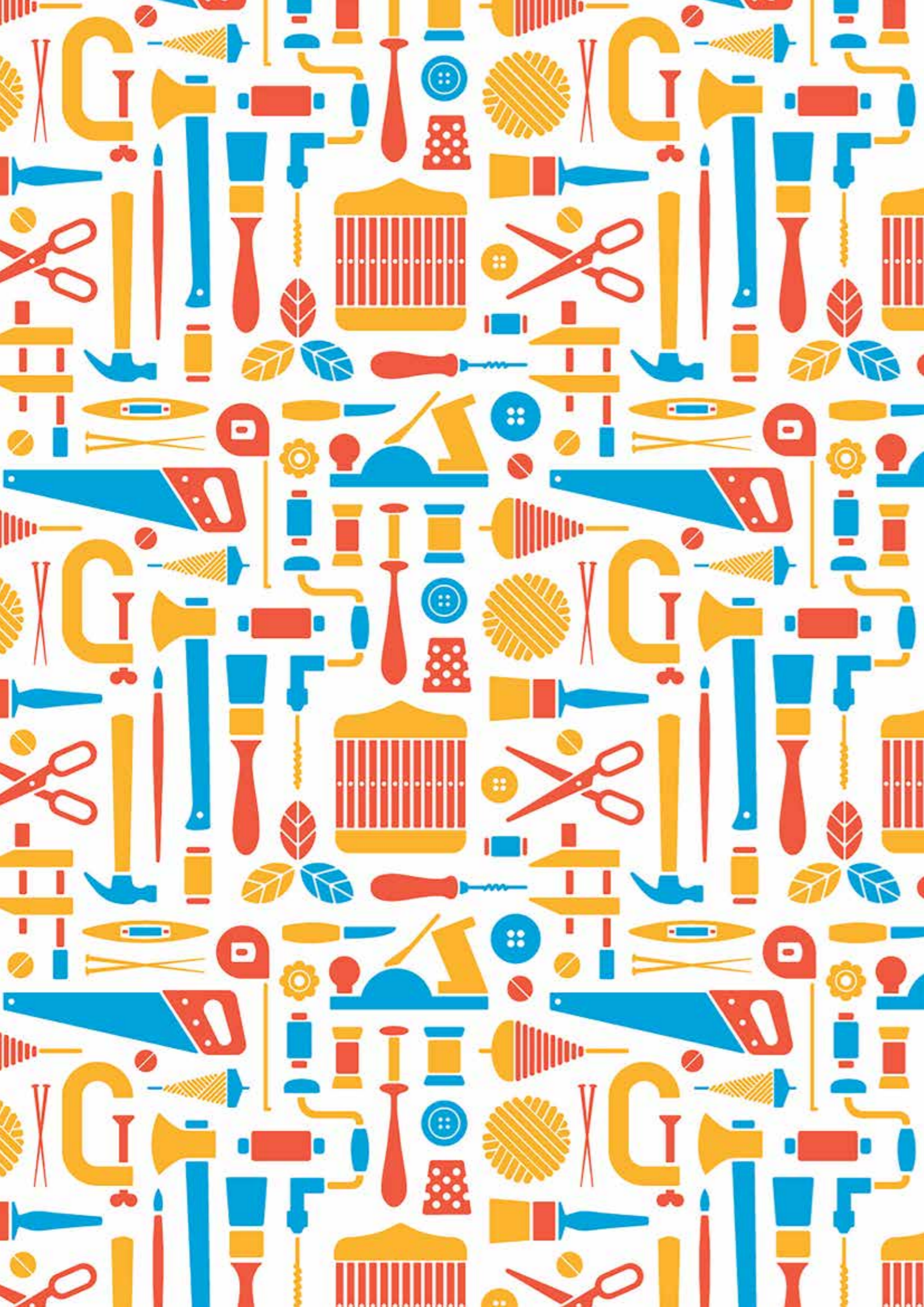

KOMMA I GÅNG MED BARN- OCH UNGDOMS- VERKSAMHET.

**Ett startpaket för Hemslöjdens
medlemsföreningar**

Slutrapport av Annika Holmdahl, Hemslöjden i Östergötland
på uppdrag av SHR 2022–2023

INNEHÅLL

Inledning och bakgrund	3
Upplägg.....	4
Genomförande webinarier	5–6
Genomförande individuellt stöd	7–11
Framtiden	12

INLEDNING OCH BAKGRUND

Under hösten 2022 beviljades Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (i denna rapport förkortat SHR) ekonomiskt stöd från Kulturrådet för att kunna utveckla arbetet kring barn- och ungdomsverksamhet tillsammans med förbundets medlemsföreningar. En del av detta stöd beslutades att användas för att främja föreningarnas eget arbete med barn och unga, och ge dem förutsättningar att komma i gång med sin verksamhet.

I kartläggningen *Alla blir så himla glada när de får slöjda!* som SHR gjorde 2021 beskriver Anny Liivamäe hur medlemsföreningarnas barn- och ungdomsverksamhet ser ut och vilka utmaningar de står inför samt hur det fortsatta arbetet skulle kunna se ut framöver. Några av de viktiga punkterna kring föreningarnas egna önskemål samt rapportens slutsatser var:

- Bygga upp kortare utbildning för handledare och föreningsaktiva.
- Ett samlat omhändertagande samt information om Slöjdklubben och Slöjdhandledarutbildningen.
- Tips och inspiration genom digitala nätverksträffar med andra föreningar.
- Utveckla innehållet på SHR:s hemsida.

Med dessa punkter ur rapporten som utgångspunkt anlätades jag, Annika Holmdahl som är hemslöjdskonsulent för barn och unga i Östergötland, som projektledare. Arbetet bestod av att tillsammans med Maria Jacobsson och Sarah Eriksson på SHR skapa ett startpaket för de föreningar som upplevde svårigheter med att komma i gång, och hade ingen eller mycket begränsad verksamhet för den valda målgruppen.

Detta är upprinnelsen till projektet *Komma i gång med barn- och ungdomsverksamhet – Ett startpaket för Hemslöjdens medlemsföreningar*, vars slutrapport du nu läser. Genom att utgå från föreningarnas unika förutsättningar och utmaningar har vi genomfört ett projekt som kan ses som ett startskott för att fler barn och unga ska få ta del av slöjdens underbara värld – på ett sätt som fungerar för föreningen och dess medlemmar, nu och framåt.

UPPLÄGG

Vi som arbetat med detta projekt bestämde oss tidigt för att detta skulle blir ett arbete som helt grundar sig i föreningarnas olika förutsättningar, och en kombination av digitala och fysiska träffar.

Projektplanen innehöll följande delar:

- Tre webinarium innehållande:
 - Inspiration
 - Information
 - Nätverksmöjligheter
- Individuellt stöd till fem föreningar

Inför webinarium 1 skickades en inbjudan ut till ordföranden och representanter för medlemsföreningarna för att presentera innehåll och informera om anmälan samt möjligheten att ansöka om det individuella stödet. Detta stöd innebar att jag, Annika, besökte föreningen för en träff för att tillsammans med dem arbeta fram en plan kring hur deras verksamhet skulle kunna se ut med de utmaningar och förutsättningar de har. Stödet riktade sig främst till föreningar med obefintlig eller begränsad verksamhet för målgruppen, och de beviljade ansökningarna uppfyllde dessa kriterier

De tre webinarierna var öppna för alla medlemsföreningar och innehöll inspirerande föreläsningar samt möjligheter att diskutera och ställa frågor. Webinarium 3 innehöll även presentationer från de fem föreningar som mottagit individuellt stöd kring hur deras arbete gått.

Hela projektet har varit ett starkt samarbete mellan projektledaren och Sarah Eriksson som representant för SHR. Planeringen har gjorts gemensamt och med återkommande avstämningar och utvärdering under tiden. Detta har varit en viktig del då projektet ska kunna ses som en språngbräda för vidare arbete med barn- och ungdomsverksamhet hos SHR och dess medlemsföreningar. Dels genom att kartlägga vilka behov föreningarna har av stöd och nätverk, dels vilka förutsättningar och utmaningar som kan ses som återkommande och gemensamma för att framtida insatser och projekt ska ha relevans och rätt riktning.

GENOMFÖRANDE

Webbinarier

En av de återkommande och uppsamlade delarna i projektet var just webinarier serien med inspiration och information kring barn- och ungdomsverksamhet. Innehållet har varit forskning inom området, såväl som praktiska exempel på hur både föreningar och museer jobbar med målgruppen och vilka utmaningar och framgångar de stött på.

Projektet inleddes med webinarium 1 som genomfördes den 6 december 2022 med tema *Barnkultur och barnverksamhet för föreningar*. Under detta webinarium föreläste Ylva Lorentzon från Centrum för barnkulturforskning samt Annicka Kanto, slöjdhandledare från Ragunda kommun i östra Jämtland. Ylva presenterade hur barnkulturen sett ut och utvecklats genom tiderna och hur det går att förhålla sig till den idag. Hon betonade också skillnaden mellan barnkultur och barns kultur, det första som en symbol för den kultur som skapas för barn av vuxna, medan den senare snarare är vekligheten barnen faktiskt lever i och själva utvecklar genom sitt eget skapande. Hon lyfte fram barnen som resurser i våra verksamheter, där deras erfarenheter är av stor vikt och medskapande arbete är en viktig utgångspunkt.

Annicka berättade om den verksamhet hon under många år arbetat med i region Jämtland-Härjedalen. Hon beskrev hur hon samarbetat med region, kommun och studieförbund för att bland annat genomföra *Slöjdkollo*, *Slöjdekvällar* och *Slöjdklubbar* på olika platser och vad de olika träffarna hade för olika förutsättningar när det kom till ekonomi, marknadsföring och planering. Under detta första webinarium presenterades även projektet i sin helhet och möjligheten att ansöka om det individuella stödet.

Bild från en träff med plåtslöjd i Slöjdklubben. Foto: Annicka Kanto.

Webbinarium 2 som hölls den 7 mars 2023 hade rubriken *Samarbeten och att jobba efter en metod/tema*. Föreläsare var Britt-Marie Borgström som arbetat på Jamtli i många år, följt av Monica Palmqvist som genomför slöjdaktiviteter genom sitt engagemang i Ängelholms Hemslöjdsgille.

Britt-Marie presenterade konceptet *Tidsresan* och de inslag med slöjdaktiviteter som de jobbat med på Jamtli. På museets hemsida beskrivs *Tidsresan* på följande sätt:

Tidsresan är en dramalek och en upplevelse för alla sinnen. Ett kulturhistoriskt tema är utgångspunkten för ett äventyr där lekens magi förenar barn och vuxna. Tidsresans aktiviteter och händelser skapar förståelse för andra tiders människor och ger en allsidig bild av livet förr.

Vidare under kvällen berättade Monica mer om sina workshops riktade till ungdomar, med fokus på hållbarhet och naturen som inspiration. Hon lade stor vikt vid att skapa meningsfulla aktiviteter som ungdomarna faktiskt kunde ha nytta av och vara intresserade av, för att ha en långsiktig plan med verksamheten. Exempel ur innehållet var hur de fick jobba med jeans och sashiko, samt göra egna stämplor för att trycka symboler och text. En viktig del av Monicas upplägg var att basera aktiviteterna på innehåll som ligger rätt i tiden, har en hög igenkänningsfaktor hos målgruppen och blickar framåt.

Webbinarium 3 den 20 april blev det avslutande och uppsamlade webinariet i detta projekt. Kvällen inleddes med presentationer från de föreningar som mottagit det individuella stödet och hur det gått för dem med arbetet att komma igång med verksamheten.

Efter föreningarnas presentationer föreläste Nina Bäckman, tidigare hemslöjdskonsulent för barn och unga i Östergötland kring slöjdklubbens alla möjligheter. Bland annat hur den kan användas inom kulturskolan samt hur den kan bidra till att öka barnens egen kreativitet och slöjdlust. Hon visade exempel på hur hon genom samarbeten med kommunala verksamheter och andra arrangörer fått in slöjden som en viktig och lustfylld aktivitet i många olika sammanhang och på platser där vår verksamhet vanligtvis inte syns.

Totalt 36 medlemsföreningar deltog i webinarieriet, varav 23 lokalföreningar och 13 länsföreningar/förbund. Flera föreningar hade mer än en representant med på dessa webinarier och det var en stor geografisk spridning bland deltagarna.

Individuellt stöd

Fem föreningar beviljades stöd för att komma i gång med sin verksamhet och därefter började arbetet med att bygga upp intressanta träffar med deras unika förutsättningar i fokus. Föreningarna hade mycket olika förutsättningar och det var både stora och små, sett till antalet medlemmar. Det blev även en spridning geografiskt och föreningarna fanns i såväl stadsmiljö som på landsbygd. Efter ett första telefonmöte reste projektledaren sedan till de respektive föreningarna för att möta representanter och där tillsammans arbeta fram en plan för det fortsatta arbetet.

De fem föreningarna var:

- Lysekils hemslöjdsförening Stangen
- Nås Hemslöjdsförening i Västerdalarna
- Södra Dalarnas Hemslöjdsförening
- Hallands Hemslöjdsförbund/Falkenbergs hemslöjdsförening
- Stockholms läns hemslöjdsförening

Bild från en workshop i stickning. Foto: Lysekils hemslöjdsförening Stangen.

Lysekils hemslöjdsförening Stangen i Lysekil på västkusten uttryckte ett behov att hitta meningsfullt innehåll till sina träffar samt ett upplägg som kan fungera långsiktigt. Med på denna träff var även Sarah Eriksson från SHR som ett extra bollplank och en möjlighet för föreningen att kunna ställa frågor och få stöd. Vi fokuserade på möjligheterna som fanns i lokalen (som tillhör Studieförbundet Vuxenskolan Väst), samt hur tillgången på material och verktyg såg ut.

Föreningen fortsatte därefter sitt arbete med målet att skapa aktiviteter på kvällar och lov för att få till en stadig grupp med deltagare från 12 år som i förlängningen kan få utnyttja lokal och material på egen hand. Fokus lades på hållbarhet och remake och deltagarna fick prova på att laga kläder samt använda sig av olika textila tekniker. Detta arbete fortsätter och de kommer även arrangera aktiviteter på helger och kommande lov.

Vidare besöktes **Nås Hemslöjdsförening i Västerdalarna**. Föreningen har en utmaning i att hitta och nå deltagare, samt att få till en återkommande verksamhet där nya målgrupper hittar till dem och till slöjden. De har en egen lokal, Nickusboå, med butik och utrymme för workshops på ovanvåningen, med en busshållplats väldigt nära som ökar möjligheten för fler att ta sig dit kollektivt. Målet de hade var att erbjuda barn från de intilliggande skolorna att komma på slöjdträffar på fritiden.

I det första skedet planerades det för återkommande träffar på onsdagar där barnen fått prova på olika slöjdtekniker. Vi gick igenom inspirerande innehåll, och diskuterade kring de risker som kan finnas när det finns för många alternativ att välja på under en workshop, att det snarare kan vara bra att fokusera på en sak och sedan erbjuda olika saker vid olika tillfällen. Föreningen jobbar nu vidare på att dessa träffar ska vara återkommande varje vecka för att skapa en naturlig mötesplats och ge barnen en möjlighet att själva få vara med och styra innehållet.

Södra Dalarnas Hemslöjdsförening har sin lokal och vävstuga i centrala Hedemora. Deras stora önskan var att få i gång verksamheten i stort, och vi pratade mycket om det kontaktnät som fanns samt all den kunskap de har, samlat i föreningen. Ett återkommande tema i diskussionerna med samtliga föreningar var; *hur engagerade vi våra medlemmar så att de kan vara med och driva denna verksamhet framöver?* Ett förslag är att kartlägga vad medlemmarna har för kunskap inom både olika slöjdtekniker och pedagogik. De kan sedan bjudas in till en inspirationsträff med information om hur de kan engagera sig i barn- och ungdomsverksamheten, utan att det krävs en alltför stor arbetsinsats eller ett engagemang i styrelsen.

Besök hos Nås Hemslöjdsförening i Västerdalarna, med representant Rikard Ottosson på plats.

Besök hos Hallands Hemslöjdsförbund med representant Margaretha Nielsen på plats.

Besök hos Södra Dalarnas Hemslöjdsförening med Anna Kullas, Solveig Törnqvist, Elisabeth Lindell och Ingegerd Andersson på plats. Foton: Annika Holmdahl.

Inom föreningen fanns det flera engagerade medlemmar som arbetade på en särskola, vilket gjorde att en idé om att starta med verksamheten där vuxit fram. Vi fokuserade därför på att diskutera aktiviteter för eleverna under deras ordinarie slöjdlektioner samt hur man kan anpassa pedagogiken efter personer med olika förutsättningar och funktionsvariationer. Vi provade på nålövning och kom gemensamt fram till att det är en aktivitet som kan passa mycket bra för deras kommande träffar. Föreningen jobbar nu vidare med verksamheten inom just särskolan och kommer framöver ta med sig sina erfarenheter för att hålla aktiviteter på andra platser och med andra målgrupper.

Från Halland söktes det individuella stödet gemensamt utifrån **Hallands hemslöjdsförbund** och lokalföreningarna i Falkenberg, Halmstad, Kungsbacka och Varberg. Förutsättningarna för de olika föreningarna såg mycket olika ut, vissa försökte hålla en aktivitet en gång i månaden, andra när det fanns tid och möjlighet och övriga hade ingen verksamhet alls. Upplägget för dagen blev diskussioner och övningar kring vilket innehåll aktiviteterna skulle kunna ha, var man kan hålla workshops någonstans samt hur ofta det skulle gå att genomföra verksamhet.

Vi träffades hemma hos ordföranden i **Falkenbergs hemslöjdsförening** i början av mars för att prata om det som nämnades ovan, samt fundera kring vilka olika parter man skulle kunna samarbeta med. Inbjuden till denna träff var även en representant från biblioteket i Falkenberg för att presentera hur de såg på ett potentiellt framtida samarbete med en hemslöjdsförening. Vidare kontakt hölls sedan med lokalföreningen i Falkenberg för att arbetade vidare med ett upplägg som kan genomföras under hösten i samarbete med biblioteket. Föreningen har också kommit i gång med verksamhet i samarbete med fritids på en skola där ordföranden själv tidigare jobbat, där de hittills genomfört en workshop.

Därefter besöktes den femte och sista föreningen i denna serie, **Stockholms läns hemslöjdsförening** som uttryckt önskan om att komma i gång med verksamhet för gymnasieungdomar från skolor nära deras lokal på Kungsholmen i Stockholm. Föreningen hade redan en fungerande verksamhet och arrangerar kontinuerligt träffar för barn, men vill nu bredda målgruppen.

Under denna träff diskuterade vi bland annat vikten av ett intressant och relevant innehåll som gör att ungdomar väljer att komma, och även komma tillbaka. Vi pratade om marknadsföring och hur man enklast kan nå dem och gjorde upp en plan för hur de kunde genomföra öppna workshops på gymnasieskolorna för att informera om verksamheten samt visa vad ungdomarna kunde få prova på om de besökte en träff efter skoltid på deras *Crafternoon* i föreningens egen lokal.

Föreningen arbetade vidare med detta och besökte flera av skolorna där de fick ett mycket bra bemötande av skolans personal. Ungdomarna visade inte ett lika stort intresse men av erfarenhet konstaterades det att detta kan ta lite tid och att det är viktigt att inte ge upp i första taget. En viktig reflektion var att det svalt intresset även skulle kunna bero på att det är en intensiv period med prov och betyg under vårterminerna på gymnasiet, och att det därför skulle fungera bättre en annan tid under året. Flera engagerade medlemmar kommer fortsätta jobba med detta och besöka skolorna fler gånger och hitta ett format som fungerar för dem samt lockar ungdomar till aktiviteterna.

Alla de fem deltagande föreningarna fick ett inspirationskit innehållande:

- Skriften *Barnen och Hemslöjden*
- Lista med tips på var man kan söka och hämta inspiration
- Exempel på blankett för samtycke vid fotografering av barn i verksamheten
- Boken *Motivera ideella* av Aron Schoug
- Individuellt material för föreningens specifika arbete
- Tryckt marknadsföringsmaterial från SHR

Barnen och Hemslöjden, tips på inspiration och blankett för samtycke samt marknadsföringsmaterial finns på föreningarnas sidor på hemslojden.org.

The poster features a white background with a decorative border of yellow dots. At the top, the word "CRAFTERNOON" is written in large, bold, red capital letters. Below it, the text "FIX OCH TRIX MED TRÄ, TRÅD, TYG MED MERA" is written in blue capital letters. In the center, there is a paragraph of text: "Vad vill du skapa? Vi hjälper dig. Material och handledare finns på plats. Vi har öppet tisdagar 4 april–9 maj kl. 15.00–18.00 på Drottningholmsvägen 70 (T-bana Thorildsplan)". At the bottom left, the text "STOCKHOLMS LÄNS HEMSLÖJDSFÖRENING" and "hemslojden.org/stockholm" is written in small black letters. At the bottom right, there is a logo consisting of a stylized 'H' made of colorful geometric shapes (yellow, red, blue) and the word "Hemslöjden" below it.

Marknadsföringsmaterial för Crafternoon. Bild: Stockholms läns hemslöjdsförening.

FRAMTIDEN

Med ett avstamp i Anny Livamäes rapport kan vi efter avslutat projekt se ett stort behov av fortsatt stöd, nätverkande samt information och inspiration hos medlemsföreningarna. Många vittnar om liknande utmaningar och diskussionen kretsar ofta kring HUR vi ska kunna locka barn och ungdomar till vår verksamhet, när vi konkurrerar med så många andra aktiviteter, och inte minst den digitala världen. Lika viktigt är det att fundera kring hur vi kan engagera våra medlemmar till att vara med och främja barn- och ungdomsverksamheten i föreningen. Det är en förutsättning att någon med tid och engagemang är delaktig och villig att dela med sig av sin kunskap, sedan kan omfattningen variera efter vad som är möjligt i de olika föreningarna. En öppen prova-på-aktivitet varannan månad är bättre än ingen alls.

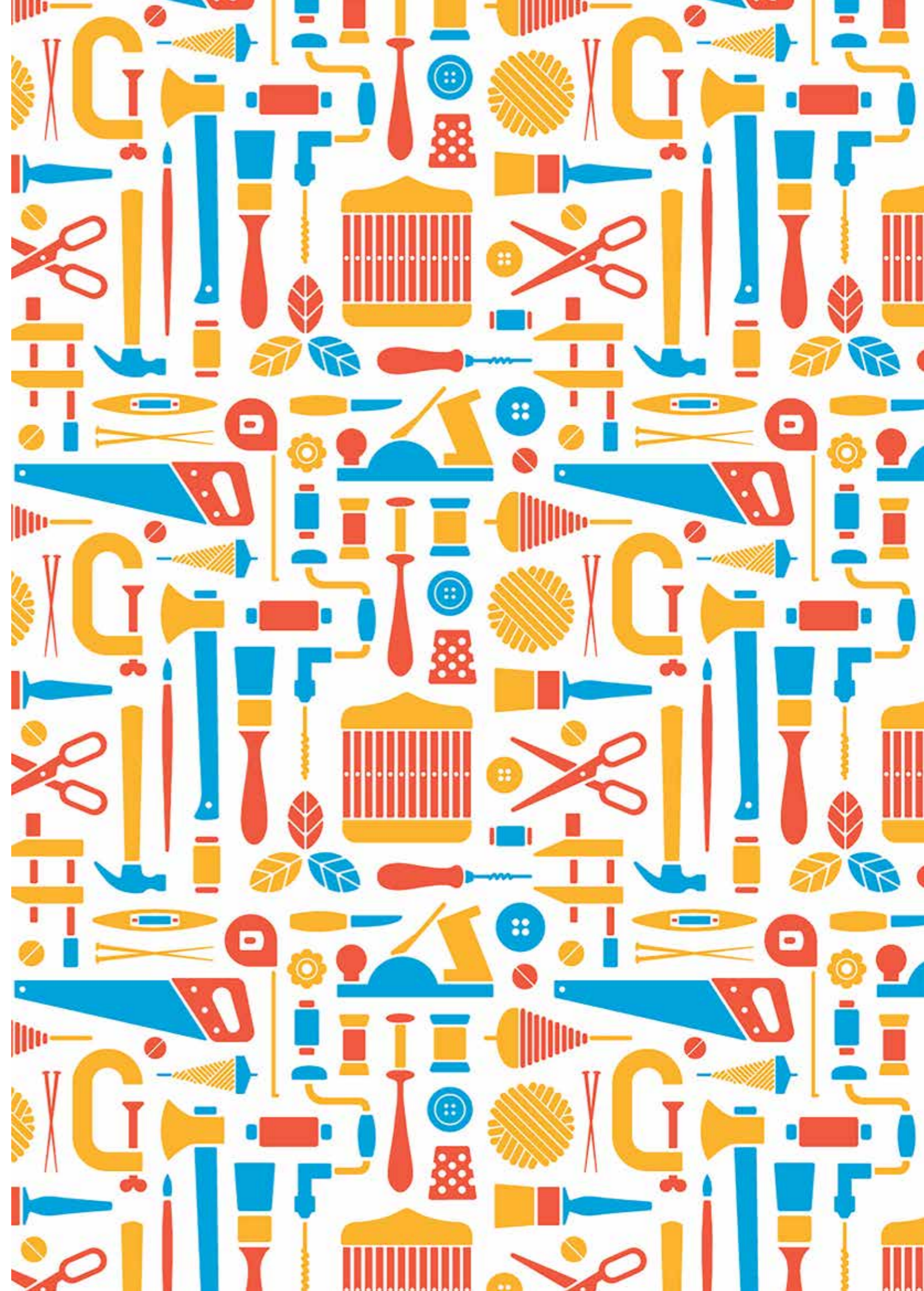
Efter att projektet avslutades skickade vi ut en enkät med utvärdering kring hur föreningarna upplevt webinarier och det individuella stödet. Drygt hälften av de svarande uppgav att webinarier gav dem inspiration och verktyg till fortsatt arbete med målgruppen. Samtidigt såg vi att något färre, ca en tredjedel, uppgav att de kommit igång med verksamhet för målgruppen. De nämnde då brist på resurser i form av engagerade ledare och avsaknaden av tid till detta som det främsta skälet. Vissa har dock svarat att de har planer framåt och att de skulle kunna bedriva verksamheten vid enstaka tillfällen, exempelvis vid lov. Detta styrker våra tankar kring att engagemang är en nyckel, och att omfattningen inte behöver vara i fokus.

Det har varit mycket värdefullt för mig som hemslöjdskonsulent att få en bild av hur det ser ut runtom i Sverige, samt hur viktigt det är att vi krokar arm med varandra och inspireras tillsammans genom att dela våra erfarenheter, både i med- och motgång, i verksamheten. Att skapa långsiktiga samarbeten kan ses som en viktig del i att få verksamheten att leva vidare, samt att få nya målgrupper att upptäcka slöjd på ett annat sätt än den presenteras i skolan.

Ord som återkommit under hela projektiden är inspiration, relevans och att låta barn ungdomar vara med och själva uttrycka vad de är nyfikna på. Att vara delaktig på riktigt skapar förutsättningar för att vilja engagera sig och även sprida ordet om våra aktiviteter för att få fler deltagare och besökare.

Låt oss fortsätta att tillsammans skapa riktiga och viktiga aktiviteter för barn och unga, tillsammans med barn och unga. Vi ses där ute i slöjdvärlden!

Annika Holmdahl, maj 2023

**Projektet har genomförts
med medel från Kulturrådet**

HEMSLÖJDEN
I ÖSTERGÖTLAND

Hemslöjden

KULTURRÅDET

Har du frågor om projektet? Kontakta:

Annika Holmdahl • Hemslöjden i Östergötland

annika.holmdahl@hemslojdeniostergotland.se

Sarah Eriksson • SHR:s kansli

sarah.eriksson@hemslojden.org